

Briselē, 14.12.2022.
SWD(2022) 409 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

Pavaddokuments dokumentiem

**Komisijas paziņojums "Pamatnostādnes valsts atbalsta vērtēšanai zvejniecības un
akvakultūras nozarē",**

**Komisijas Regula (ES) .../... (XXX), ar kuru, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības
darbību 107. un 108. pantu, dažu kategoriju atbalstu uzņēmumiem, kas nodarbojas ar
zvejas un akvakultūras produktu ražošanu, apstrādi un tirdzniecību, atzīst par saderīgu
ar iekšējo tirgu,**
un

**Komisijas Regula (ES) Nr. 717/2014 (2014. gada 27. jūnijs) par Līguma par Eiropas
Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam zvejniecības
un akvakultūras nozarē**

{C(2022) 9139 final} - {SEC(2022) 441 final} - {SWD(2022) 408 final}

Kopsavilkuma lapa
Ietekmes novērtējums par valsts atbalsta noteikumu pārskatīšanu zvejniecības un akvakultūras nozarē
A. Rīcības nepieciešamība
Problēmas būtība un nozīme ES mērogā
<p>Problēmas, kas identificētas, pārskatot valsts atbalsta noteikumus zvejniecības un akvakultūras nozarē (ietverot nozarei specifisku grupu atbrīvojuma regulu, kas zināma ar nosaukumu <i>FIBER</i>, Pamatnostādnes valsts atbalsta izskatīšanai zvejniecības un akvakultūras nozarē un valsts atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar regulu par <i>de minimis</i> atbalstu zvejniecības un akvakultūras nozarē), ir šādas: i) nevajadzīgs administratīvais slogs attiecībā uz pasākumiem, saistībā ar kuriem Komisija ir guvusi pietiekamu pieredzi; ii) <i>de minimis</i> individuālais robežlielums un valsts maksimālais apjoms vairs nav pielāgots tirgus attīstībai un inflācijai, un pastāv atšķirīga attieksme pret apstrādes un tirdzniecības nozari; iii) nepieskaņošanās EJZAF; iv) pārredzamības trūkums valsts atbalsta kontrolē. Ieinteresētās personas, kuras pārskatīšana skar visvairāk, ir atbalsta piešķirējas iestādes dalībvalstīs un zvejniecības un akvakultūras uzņēmumi visā ES (netieši, kā atbalsttiesīgie vai faktiskie labuma guvēji).</p>
Sasniedzamie mērķi
<p>Vispārīgais mērķis ir ieviest zvejniecības un akvakultūras valsts atbalsta noteikumus, kas var palīdzēt sasniegt KZP un zaļā kursa mērķus, vienlaikus optimizējot regulējumu, lai nodrošinātu turpmāku efektivitāti, nekropļojot konkurenci starp uzņēmumiem visās dalībvalstīs. Tālab pārskatīšanā tika izvirzīti četri konkrēti mērķi: i) nodrošināt administratīvo vienkāršošanu; ii) pielāgot <i>de minimis</i> regulējumu jaunākajām tirgus norisēm; iii) nodrošināt zvejniecības un akvakultūras nozarei paredzētā valsts atbalsta noteikumu saskaņotību ar EJZAF un KZP mērķiem; iv) palielināt pārredzamību un tirgus disciplīnu. Attiecībā uz šiem mērķiem ir noteikti darbības mērķi un kritēriji, pēc kuriem var novērtēt panākumus nākotnē: i) konkurences nekropļošana; ii) administratīvā vienkāršošana, samazinot slogu.</p>
ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība (subsidiaritāte)
Subsidiaritātes principu nepiemēro, jo Komisijai šajā jomā ir ekskluzīva kompetence.
B. Risinājumi
Risinājumu varianti izvirzīto mērķu sasniegšanai. Vēlamais risinājums (ja ir). Iemesli (ja risinājuma nav)
<p>Ietekmes novērtējuma ziņojumā ir izklāstīti pieci rīcībpolitiskie risinājumi (pieejamie rīcībpolitiskie risinājumi identificētās problēmas risina atsevišķi to rakstura dēļ, iedalot trīs iedaļās atkarībā no <i>de minimis</i> maksimālā apjoma un valsts maksimālā apjoma, saskaņošanas ar EJZAF un nevajadzīgām izmaksām, kā arī publicēšanas sliekšņiem): 1) paaugstināt <i>de minimis</i> individuālo robežlielumu un valsts maksimālo apjomu; 2) paaugstināt <i>de minimis</i> robežlielumu apstrādes un tirdzniecības nozarē, lai atspoguļotu to robežlielumu, kuru piemēro lauksaimniecības nozarē; 3) regulējumu pieskaņot EJZAF, bet pielāgot valsts atbalsta kontrolei; 4) regulējumu pieskaņot EJZAF, pielāgot valsts atbalsta kontrolei un pārskatīt; 5) pazemināt publicēšanas sliekšņus attiecībā uz individuālā atbalsta piešķiršanu. Vēlamais rīcībpolitiskais risinājums ir 1. risinājums apvienojumā ar 4. un 5. risinājumu (jo tie risina dažādas problēmas, tiem ir neatkarīga ietekme, tos var apvienot un to ietekme ir kumulatīva).</p>
Dažādu ieinteresēto personu viedokļi. Atbalsts konkrētiem risinājumiem
<p>Dalībvalstu iestādes, kuras ierosinātie rīcībpolitiskie risinājumi skar visvairāk, puda bažas par papildu administratīvo slogu, kas gaidāms ierosinātās publicēšanas sliekšņu samazināšanas dēļ (5. risinājums) un no</p>

<p><i>FIBER</i> svītrotot atbalstu darbības uzsākšanai gados jauniekiem (4. risinājums). Vienlaikus tās atzinīgi vērtēja <i>FIBER</i> darbības jomas paplašināšanu (4. risinājums) un <i>de minimis</i> valsts maksimālā apjoma un individuālā robežlieluma palielināšanu (1. risinājums). Citas ieinteresētās personas (uzņēmumi un ražotāju organizācijas, kas darbojas šajā nozarē) atbalstīja individuālā robežlieluma un valsts maksimālā apjoma palielināšanu (1. risinājums) un pat individuālā robežlieluma palielināšanu līdz tādām pašām līmenim, kādu piemēro lauksaimniecības produktu apstrādes un tirdzniecības nozarē (2. risinājums).</p>
C. Vēlamā risinājuma ietekme
Vēlamā risinājuma (ja tāda nav, tad galveno risinājumu) priekšrocības
<p>Vēlamais risinājums pielāgotu <i>de minimis</i> valsts maksimālo apjomu un individuālo robežlielumu ekonomikas attīstībai (1. risinājums), palielinātu valsts atbalsta kontroles pārredzamību (5. risinājums) un pieskaņotu nozares valsts atbalsta regulējumu EJZAF, vienlaikus palielinot efektivitāti (4. risinājums). Tas savukārt palielinātu valsts atbalsta noteikumu iedarbīgumu zvejniecības un akvakultūras nozarē. Vēlamais risinājums labāk palīdzētu sasniegt KZP un zaļā kursa mērķus (izmantojot pieskaņošanu EJZAF). Tas nodrošinātu ievērojamu administratīvo vienkāršošanu, jo īpaši dalībvalstu iestādēm, kā arī Komisijai.</p>
Vēlamā risinājuma (ja tāda nav, tad galveno risinājumu) izmaksas
<p>Vēlamais risinājums radītu lielākas administratīvās izmaksas dalībvalstu iestādēm, lai tās varētu izpildīt jaunās pārredzamības prasības, un arī tāpēc, ka būtu jāpaziņo par atbalsta pasākumiem darbības uzsākšanai gados jauniekiem zvejniekiem pēc tā svītrotāšanas no <i>FIBER</i>. Tomēr šīs izmaksas ievērojami kompensēs ieguvumi, kas gaidāmi no <i>FIBER</i> paplašināšanas, iekļaujot trīs jaunus pasākumus un palielinot <i>de minimis</i> individuālo robežlielumu un valsts maksimālo apjomu.</p>
Ietekme uz MVU un konkurētspēju
<p>Vēlamajam risinājumam būtu pozitīva ietekme uz MVU, proti, pateicoties trīs jaunu pasākumu ieviešanai saskaņā ar <i>FIBER</i>. Ātrākas valsts atbalsta procedūras nozīmē drīzāku piekļuvi atbalstam. Tas jo īpaši attiecas uz MVU, kuriem piekļuve finansējumam bieži vien ir ierobežota. MVU gūs lielāku labumu no plānotās <i>FIBER</i> darbības jomas paplašināšanas nekā lielie uzņēmumi, jo daudzi no <i>FIBER</i> iekļautajiem pasākumiem attiecas tikai uz MVU. MVU arī saņemtu atbalstu drīzāk, izmantojot <i>de minimis</i> atbalstu saskaņā ar 1. risinājumu.</p>
Proporcionalitāte
<p>Vēlamie risinājumi efektīvi un samērīgi risina identificētās problēmas.</p>
D. Turpmākie pasākumi
Rīcībpolitikas pārskatīšanas termiņš
<p>Jaunā <i>FIBER</i> un <i>de minimis</i> regula būtu spēkā līdz 2029. gadam, un tas nozīmē, ka <i>FIBER</i> (un arī pamatnostādņu) izvērtēšana tiks veikta līdz 2028. gada beigām. Nodrošinot labāku pārredzamību, kā paredzēts vēlamajā 5. risinājumā, būtu jāpanāk pozitīva ietekme attiecībā uz valsts atbalsta kontroli un būtu jāuzlabo datu pieejamība individuālu labuma guvēju līmenī. Ieviešot <i>de minimis</i> reģistru, būtu jāpanāk tādi paši rezultāti. Komisijas dienesti veic ikgadēju <i>ex post</i> uzraudzību, pamatojoties uz esošo atbalsta shēmu izlasi. Turklāt Komisija cenšas veikt to valsts atbalsta shēmu <i>ex post</i> izvērtēšanu, kurās pastāv augsts iespējamo konkurences izkropļojumu risks. Vēl viens svarīgs instruments ir valsts atbalsta progresu ziņojums, kurā sniegta informācija par vispārējo situāciju saistībā ar valsts atbalstu katrā dalībvalstī. Visbeidzot, turpmākajā izvērtēšanā būtu jānovērtē šīs iniciatīvas panākumi saistībā ar iepriekš izklāstītajiem darbības mērķiem (samazinot konkurences izkropļojumu risku un nodrošinot administratīvo vienkāršošanu).</p>

Izvērtējuma kopsavilkums

A. Konteksts un mērķi

Valsts atbalsta kontrole ir svarīgs ES konkurences politikas instruments, kas noteikts Līgumā par Eiropas Savienības darbību. Tā mērķis ir, novēršot nepamatotus konkurences un tirdzniecības izkropļojumus, aizsargāt iekšējo tirgu. Caurmērā Līgums valsts atbalstu aizliedz, ja vien tas nav pamatots ar ekonomiskās attīstības vai vispārēju interešu apsvērumiem. Eiropas Komisija uzrauga, kā dalībvalstis valsts atbalstu izmanto, un nosaka, pēc kādiem noteikumiem vērtējams tā saderīgums ar netraucētu iekšējā tirgus darbību.

Īpaši zvejniecībai un akvakultūrai paredzētais valsts atbalsta regulējums ietver Zivsaimniecības grupu atbrīvojuma regulu (*FIBER*)¹, *de minimis* regulu² un nozares pamatnostādnes³. Šajā izvērtējumā skatīts, kā minētais regulējums darbojies, lai sasniegtu tā galvenos mērķus, kuri ir šādi:

- līdz minimumam samazināt konkurences un tirdzniecības kropļojumus zvejniecības un akvakultūras nozarē, tādējādi nodrošinot paredzamību un dodot juridisko noteiktību dalībvalstīm un valsts atbalsta labuma guvējiem;
- ļaut labāk savirknēt valsts atbalsta izpildes pasākumu prioritātes un panākt lielāku vienkāršošanu;
- uzlabot valsts atbalsta noteikumu ievērošanas pārredzamību, faktisku izvērtēšanu un kontroli valsts un Savienības līmenī;
- palīdzēt sasniegt KZP mērķus.

Izvērtēšana vajadzīga sakarā ar *FIBER* un *de minimis* regulas termiņa izbeigšanos 2022. gada 31. decembrī. Pamatnostādnēs turpināmības klauzulas kā tādas nav. Tomēr vajadzība pēc pārskatīšanas ir, un to nosaka minēto pamatnostādņu savstarpējā papildināmība ar *FIBER* un *de minimis* regulu un saikne ar Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu (EJZF), konkrēti tas, ka minētās regulas ir pārskatītas un pieņemts EJZF pēctecis — Eiropas Jūrlietu un akvakultūras fonds (EJZAF) — 2021.–2027. gadam.

Izvērtējumā apskatīts pašreizējā regulējuma sniegums, ņemot vērā piecus kritērijus, proti, rezultativitāti, efektivitāti, lietderīgumu, saskanību un ES pievienoto vērtību. Tas atskatās uz to, kā noteikumi darbojušies, un raugās, kur būtu iespējami uzlabojumi.

Izvērtējumā ņemti vērā iekšējie dati, lietu izskatīšanas praksē gūtā pieredze un atklātas sabiedriskās apspriešanas rezultāti. To papildina neatkarīgs izvērtējuma pētījums.

Galvenie konstatējumi

Izvērtēšanā secināts, ka valsts atbalsta regulējums zvejniecības un akvakultūras jomā kopumā darbojies labi un ir sasniedzis savus mērķus. Tomēr konstatētas arī dažas nepilnības un iespējas regulējumu uzlabot.

Analīze liecina, ka regulējuma mērķi lielā mērā joprojām ir ES rīcībpolitisko mērķu un prioritāšu ziņā

¹ Komisijas Regula (ES) Nr. 1388/2014 (2014. gada 16. decembris), ar ko konkrētas atbalsta kategorijas uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar zvejas un akvakultūras produktu ražošanu, apstrādi un tirdzniecību, atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu (OV L 369, 24.12.2014., 37.–63. lpp.).

² Komisijas Regula (ES) Nr. 717/2014 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam zvejniecības un akvakultūras nozarē (OV L 190, 28.6.2014., 45. lpp.).

³ Komisijas paziņojums. Pamatnostādnes valsts atbalsta vērtēšanai zvejniecības un akvakultūras nozarē (OV C 217, 2.7.2015., 1.–15. lpp.).

lietderīgi. Lietu izskatīšanas prakse liecina, ka pienesums KZP plašāko mērķu sasniegšanā ir reāls, un to apliecina arī apspriešanas posmā saņemtās atsauksmes. Pat tad, kad analīze veikta, pirms bija uzliesmojis Covid-19 un izvirzītas tādas svarīgas prioritātes kā zaļais kurss, tiek atzīts konkurences politikas lietderīgums ES izaugsmes stratēģijas atbalstīšanā.

Analīze apstiprina, ka instrumentu mērķi ir lietderīgi arī tādā nozīmē, ka tie palīdz novērst tirgus nepilnības. Konkrētāk, šķiet, ka izvērtēšanas periodā *de minimis* atbalsta izmantošana ir ļāvusi reaģēt uz tirgus nepilnībām vai panākt taustāmus uzlabojumus, ko tirgus viens pats nebūtu spējis nodrošināt. Tāds pats secinājums izdarīts attiecībā uz atbalstu, kurš saskaņā ar pamatnostādnēm un *FIBER* piešķirts pasākumiem, kas neietilpst EJZF tvērumā. Attiecībā uz pamatnostādnēs un *FIBER* paredzētajiem EJZF pasākumiem analīze rāda, ka, neraugoties uz uzlabojumiem, joprojām pastāv tirgus nepilnības, jo īpaši saistībā ar ilgtspēju un zilajai inovācijai un tirgus attīstībai labvēlīgu nosacījumu radīšanu.

Attiecībā uz **efektivitāti** analīzes rezultāti un pierādījumi, iegūti no Komisijas datiem par lietu izskatīšanu un apspriežoties, liecina, ka administratīvais slogs un izmaksas, kas saistītas ar valsts atbalsta instrumentu izpildes panākšanu, lielākoties tiek uzskatītas par piemērotām un pamatotām. Tomēr ir vairākas iespējas administratīvo slogu samazināt vēl vairāk un panākt vēl lielāku efektivitāti. Attiecībā uz pārredzamību, skaidrību un pietiekamību ieinteresēto personu viedoklis lielā pārsvarā gadījumu bija pozitīvs. To varētu vēl vairāk uzlabot, veicot atlasītu lietu *ex post* uzraudzību, arī attiecībā uz *de minimis* atbalstu. Turklāt tikai aptuveni 20–25 % no kopējā valsts atbalsta, kas iztērēts ES, ir pārredzami, tāpēc šķiet, ka pastāvošās publicēšanas prasības attiecībā uz individuālā atbalsta piešķiršanu ne vienmēr nodrošina to, ka relevantā informācija ir publiski pieejama.

Veiktā analīze, šķiet, norāda uz to, ka valsts atbalsta regulējums zvejniecībā un akvakultūrā ir arī **rezultatīvs**. Augstāks juridisko instrumentu detalizācijas līmenis ir ļāvis pārredzamāk un racionālāk novērtēt saderīgumu gan attiecībā uz to, kā Komisija apstrādā paziņoto atbalstu, gan attiecībā uz to, kā dalībvalstis izmanto *FIBER*. Valsts atbalsta kontrole ir kļuvusi paredzamāka, un tādējādi tiek dota lielāka juridiskā noteiktība dalībvalstīm un atbalsta labuma guvējiem. Attiecībā uz grupu atbrīvojuma atbalstu pašreizējā koncepcija ir visaptveroša un ir veicinājusi KZP mērķu sasniegšanu, uzlabojot dalībvalstu EJZF darbības programmas un nodrošinot saskaņotu un konsekventu pieeju visā ES. Tomēr lietu izskatīšanas pieredze, ko papildina ārējā pētījuma veiktā analīze, norāda uz iespēju paplašināt *FIBER* darbības jomu un no prasības par paziņošanu atteikties, ja Komisija ir guvusi pietiekamu pieredzi un ja nav draudu konkurencei un tirdzniecībai. Par *de minimis* atbalstu kopumā var teikt, ka pašreizējā formā tas ļauj ātri reaģēt uz ārkārtas notikumiem, neradot konkurenci vai tirgus izkropļojumus, tomēr izvērtējuma rezultāti liecina, ka individuālais robežlielums un valsts maksimālais apjoms, kas noteikts 2007. gadā un iepriekšējo reizi izvērtēts 2013. gadā, nav piemērots visām dalībvalstīm (no otras puses, individuālā robežlieluma palielināšana nešķiet noderīga, ņemot vērā jau pastāvošo augsto konkurences izkropļošanas risku dažās ES dalībvalstīs). Vēl viens aspekts, kas jāņem vērā, ir tas, ka maksimālais apjoms zivju apstrādes un tirdzniecības jomā pašlaik ir saskaņots ar zivju primārajā ražošanā pieejamo maksimālo apjomu (30 000 EUR) un ievērojami atpaliek no lauksaimniecības preču pārstrādes un tirdzniecības jomā noteiktā (200 000 EUR), tomēr šis jautājums jāskata piesardzīgi, ņemot vērā nozares atšķirīgumu un ilgtspējas apsvērumus. Visbeidzot, analīze liecina, ka pamatnostādnes kopumā ir lietderīgas un pietiekamas, bet ir daži izņēmumi, piemēram, norādījumu trūkums par shēmām, kuru mērķis ir kompensēt aizsargājamo sugu dzīvnieku nodarītu kaitējumu.

Zvejniecības un akvakultūras nozares noteikumi ir **saskanīgi** ar citiem horizontālajiem valsts atbalsta instrumentiem: to apstiprina iekšējā prakse un apspriešanās posmā apliecinājušas visas relevantās

ieinteresētās personas. Attiecībā uz **ārējo saskanību** jānorāda, ka Komisijas jaunās, 2019.–2024. gada prioritātes (jo īpaši ES zaļais kurss) un citi nesenie notikumi vēl nav atstājuši galīgu un skaitliski izsakāmu ietekmi uz zvejniecības un akvakultūras valsts atbalsta instrumentiem un ka šajā posmā iespējams veikt tikai daļēju novērtējumu. Tomēr sabiedriskās apspriešanas rezultāti jau tagad liecina par vajadzību rīkoties un valsts atbalsta regulējumu pieskaņot vides rīcībpolitikām (to vēl vairāk pastiprina zaļā kursa vajadzības). Lai gan tiek uzskatīts, ka pastāvošie valsts atbalsta pasākumi veicina zaļā kursa mērķu sasniegšanu, tie būtu vēl jāpielāgo tādā nozīmē, ka valsts atbalsta regulējumam vajadzētu būt pieskaņotam EJZAF ieviestajām izmaiņām.

Visbeidzot, šajā izvērtējumā skatītajai zvejniecības un akvakultūras valsts atbalsta struktūrai ir acīmredzama **ES pievienotā vērtība**, jo gan konkurences politika, gan kopējā zivsaimniecības politika ir ES ekskluzīvā kompetencē. Pastāvošais regulējums ES pievienoto vērtību apliecina, nodrošinot juridisko noteiktību un KZP un EJZF regulā 2014.–2020. gadam noteikto rīcībpolitisko mērķu ievērošanu.